

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ತ್ರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ತ್ರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಸೀತಾಯಾ ವನಗಮನಾಯ ಭೃಶಮಾಗ್ರಹಂ ವಿಲಾಪಂ ವ್ಯಾಕುಲತಾಂ
ಚಾವಲೋಕ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮೇಣ ತಸ್ಯೈ ಸ್ವೇನ ಸಹ ವನೇ
ಚಲಿತುಮನುಜ್ಞಾಪ್ರದಾನಂ ಪಿತುರ್ಮಾರ್ಗಾರೂಢಾಂ ಚ ಸೇವಾಯಾ
ಮಹತ್ತ್ವಸ್ಯ ವರ್ಣನಂ ವನಗಮನೋಪಕ್ರಮಾಯ ಗೃಹವಸ್ತುನಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಭ್ಯೋ ದಾತುಂ ಸೀತಾಂ ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶದಾನಂ ಚ

ಸಾಂತ್ವ್ಯಮಾನಾ ತು ರಾಮೇಣ ಮೈಥಿಲೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ |
ವನವಾಸನಿಮಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ || 2.30.1 ||

ಸಾ ತಮುತ್ತಮಸಂವಿಗ್ನಾ ಸೀತಾ ವಿಪುಲವಕ್ಷಸಂ |
ಪ್ರಣಯಾಚ್ಛಾಭಿಮಾನಾಚ್ಚ ಪರಿಚಿಕ್ಷೇಪ ರಾಘವಂ || 2.30.2 ||

ಕಿಂ ತ್ವಾಮನ್ಯತ ವೈದೇಹಃ ಪಿತಾ ಮೇ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪಃ |
ರಾಮ ಜಾಮಾತರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಪುರುಷವಿಗ್ರಹಂ || 2.30.3 ||

ಅನ್ಯತಂ ಬತ ಲೋಕೋಽಯಮಜ್ಞಾನಾದ್ ಯದಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ |
ತೇಜೋ ನಾಸ್ತಿ ಪರಂ ರಾಮೇ ತಪತೀವ ದಿವಾಕರೇ || 2.30.4 ||

ಕಿಂ ಹಿ ಕೃತ್ವಾ ವಿಷಣ್ಣಸ್ತ್ವಂ ಕುತೋ ವಾ ಭಯಮಸ್ತಿ ತೇ |
ಯತ್ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಕಾಮಸ್ತ್ವಂ ಮಾಮನನ್ಯಪರಾಯಣಾಂ || 2.30.5 ||

ದ್ಯುಮತ್ಸೇನಸುತಂ ವೀರಂ ಸತ್ಯವಂತಮನುವ್ರತಾಂ |
ಸಾವಿತ್ರೀಮಿವ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ತ್ವಮಾತ್ಮವಶವರ್ತಿನೀಂ || 2.30.6 ||

ನ ತ್ವಹಂ ಮನಸಾ ತ್ವನ್ಯಂ ದ್ರಷ್ಟಾಸ್ಮಿ ತ್ವದೃತೇನಘ |
ತ್ವಯಾ ರಾಘವ ಗಚ್ಛೇಯಂ ಯಥಾನ್ಯಾ ಕುಲಪಾಂಸನೀ || 2.30.7 ||

ಸ್ವಯಂ ತು ಭಾರ್ಯಾಂ ಕೌಮಾರೀಂ ಚಿರಮಧ್ಯುಷಿತಾಂ ಸತೀಂ |
ಶೈಲೂಷ ಇವ ಮಾಂ ರಾಮ ಪರೇಭ್ಯೋ ದಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ || 2.30.8 ||

ಯಸ್ಯ ಪಥ್ಯಂಚರಾಮಾತ್ಮ ಯಸ್ಯ ಚಾರ್ಥೇವರುದ್ಯಸೇ |
ತ್ವಂ ತಸ್ಯ ಭವ ವಶ್ಯಶ್ಚ ವಿಧೇಯಶ್ಚ ಸದಾನಘ || 2.30.9 ||

ಸ ಮಾಮನಾದಾಯ ವನಂ ನ ತ್ವಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತುಮರ್ಹಸಿ |
ತಪೋ ವಾ ಯದಿ ವಾರಣ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗೋ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ ತ್ವಯಾ ಸಹ || 2.30.10 ||

ನ ಚ ಮೇ ಭವಿತಾ ತತ್ರ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪಥಿ ಪರಿಶ್ರಮಃ |
ಪೃಷ್ಠತಸ್ತವ ಗಚ್ಛಂತ್ಯಾ ವಿಹಾರಶಯನೇಷ್ಟಿವ || 2.30.11 ||

ಕುಶಕಾಶಶರೇಷೀಕಾ ಯೇ ಚ ಕಂಟಕಿನೋ ದ್ರುಮಾಃ |
ತೂಲಾಜಿನಸಮಸ್ಪರ್ಶಾ ಮಾರ್ಗೇ ಮಮ ಸಹ ತ್ವಯಾ || 2.30.12 ||

ಮಹಾವಾತಸಮುದ್ಭೂತಂ ಯನ್ಮಾಮವಕರಿಷ್ಯತಿ |
ರಜೋ ರಮಣ ತನ್ಮನ್ಯೇ ಪರಾರ್ಘ್ಯಮಿವ ಚಂದನಂ || 2.30.13 ||

ಶಾದ್ವಲೇಷು ಯದಾ ಶಿಶ್ನೇ ವನಾಂತರ್ವನಗೋಚರಾ |
ಕುಥಾಸ್ತರಣಯುಕ್ತೇಷು ಕಿಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸುಖತರಂ ತತಃ || 2.30.14 ||

ಪತ್ರಂ ಮೂಲಂ ಫಲಂ ಯತ್ತು ಅಲ್ಪಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಬಹು |
ದಾಸ್ಯಸೇ ಸ್ವಯಮಾಹೃತ್ಯ ತನ್ಮೇಮೃತರಸೋಪಮಂ || 2.30.15 ||

ನ ಮಾತುರ್ನ ಪಿತುಸ್ತತ್ರ ಸ್ಮರಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ವೇಶ್ಮನಃ |
ಆರ್ತವಾನ್ಯುಪಭುಂಜಾನಾ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಚ || 2.30.16 ||

ನ ಚ ತತ್ರ ತತಃ ಕಿಂಚಿದ್ ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ ವಿಪ್ರಿಯಂ |
ಮತ್ಕೃತೇ ನ ಚ ತೇ ಶೋಕೋ ನ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ದುರ್ಭರಾ || 2.30.17 ||

ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಸಹ ಸ ಸ್ವರ್ಗೋ ನಿರಯೋ ಯಸ್ತ್ವಯಾ ವಿನಾ |
ಇತಿ ಜಾನನ್ ಪರಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಗಚ್ಛ ರಾಮ ಮಯಾ ಸಹ || 2.30.18 ||

ಅಥ ಮಾಮೇವಮವ್ಯಗ್ರಾಂ ವನಂ ನೈವ ನಯಿಷ್ಯಸೇ |
ವಿಷಮದ್ವೈವ ಪಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಾ ವಶಂ ದ್ವಿಷತಾಂ ಗಮಂ || 2.30.19 ||

ಪಶ್ಚಾದಪಿ ಹಿ ದುಃಖೇನ ಮಮ ನೈವಾಸ್ತಿ ಜೀವಿತಂ |
ಉಜ್ಜಿತಾಯಾಸ್ತ್ವಯಾ ನಾಥ ತದೈವ ಮರಣಂ ವರಂ || 2.30.20 ||

ಇಮಂ ಹಿ ಸಹಿತುಂ ಶೋಕಂ ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ನೋತ್ಸಹೇ |
ಕಿಂ ಪುನರ್ದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ತ್ರೀಣಿ ಚೈಕಂ ಚ ದುಃಖಿತಾ || 2.30.21 ||

ಇತಿ ಸಾ ಶೋಕಸಂತಪ್ತಾ ವಿಲಪ್ಯ ಕರುಣಂ ಬಹು |
ಚುಕ್ರೋಶ ಪತಿಮಾಯಸ್ತಾ ಭೃಶಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಸಸ್ವರಂ || 2.30.22 ||

ಸಾ ವಿದ್ಧಾ ಬಹುಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ಧಿಗ್ಧೈರಿವ ಗಜಾಂಗನಾ |
ಚಿರಸನ್ನಿಯತಂ ಬಾಷ್ಟಂ ಮುಮೋಚಾಗ್ನಿಮಿವಾರಣಿಃ || 2.30.23 ||

ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ಫಟಿಕಸಂಕಾಶಂ ವಾರಿ ಸಂತಾಪಸಂಭವಂ |
ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪರಿಸುಸ್ರಾವ ಪಂಕಜಾಭ್ಯಾಮಿವೋದಕಂ || 2.30.24 ||

ತತ್ಸಿತಾಮಲಚಂದ್ರಾಭಂ ಮುಖಮಾಯತಲೋಚನಂ |
ಪರ್ಯಶುಷ್ಯತ ವಾಷ್ಪೇಣ ಜಲೋದ್ಧೃತಮಿವಾಂಬುಜಂ || 2.30.25 ||

ತಾಂ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ವಿಸಂಜ್ಞಾಮಿವ ದುಃಖಿತಾಂ |
ಉವಾಚ ವಚನಂ ರಾಮಃ ಪರಿವಿಶ್ವಾಸಯಂಸ್ತದಾ || 2.30.26 ||

ನ ದೇವಿ ಬತ ದುಃಖೇನ ಸ್ವರ್ಗಮಪ್ಯಭಿರೋಚಯೇ |
ನಹಿ ಮೇಽಸ್ತಿ ಭಯಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ವಯಂಭೋರಿವ ಸರ್ವತಃ || 2.30.27 ||

ತವ ಸರ್ವಮಭಿಪ್ರಾಯಮವಿಜ್ಞಾಯ ಶುಭಾನನೇ |
ವಾಸಂ ನ ರೋಚಯೇಽರಣ್ಯೇ ಶಕ್ತಿಮಾನಪಿ ರಕ್ಷಣೇ || 2.30.28 ||

ಯತ್ ಸೃಷ್ಟಾಸಿ ಮಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ವನವಾಸಾಯ ಮೈಥಿಲಿ |
ನ ವಿಹಾತುಂ ಮಯಾ ಶಕ್ಯಾ ಪ್ರೀತಿರಾತ್ಮವತಾ ಯಥಾ || 2.30.29 ||

ಧರ್ಮಸ್ತು ಗಜನಾಸೋರು ಸದ್ಭಿರಾಚರಿತಃ ಪುರಾ |
ತಂ ಚಾಹಮನುವರ್ತಿಷ್ಯೇ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಂ ಸುವರ್ಚಲಾ || 2.30.30 ||

ನ ಖಲ್ವಹಂ ನ ಗಚ್ಛೇಯಂ ವನಂ ಜನಕನಂದಿನಿ |
ವಚನಂ ತನ್ನಯತಿ ಮಾಂ ಪಿತುಃ ಸತ್ಕೋಪಬೃಂಹಿತಂ || 2.30.31 ||

ಏಷ ಧರ್ಮಶ್ಚ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಪಿತುರ್ಮಾತುಶ್ಚ ವಶ್ಯತಾ |
ಆಜ್ಞಾಂ ಚಾಹಂ ವ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ನಾಹಂ ಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ || 2.30.32 ||

ಅಸ್ವಾಧೀನಂ ಕಥಂ ದೈವಂ ಪ್ರಕಾರೈರಭಿರಾಧ್ಯತೇ |
ಸ್ವಾಧೀನಂ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಗುರುಂ || 2.30.33 ||

ಯತ್ರ ತ್ರಯಂ ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಃ ಪವಿತ್ರಂ ತತ್ಸಮಂ ಭುವಿ |
ನಾನ್ಯದಸ್ತಿ ಶುಭಾಪಾಂಗೇ ತೇನೇದಮಭಿರಾಧ್ಯತೇ || 2.30.34 ||

ನ ಸತ್ಯಂ ದಾನಮಾನೌ ವಾ ಯಜ್ಞೋ ವಾಪ್ಯಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣಃ |
ತಥಾ ಬಲಕರಾಃ ಸೀತೇ ಯಥಾ ಸೇವಾ ಪಿತುರ್ಮತಾ || 2.30.35 ||

ಸ್ವರ್ಗೋ ಧನಂ ವಾ ಧಾನ್ಯಂ ವಾ ವಿದ್ಯಾ ಪುತ್ರಾಃ ಸುಖಾನಿ ಚ |
ಗುರುವೃತ್ತ್ಯನುರೋಧೇನ ನ ಕಿಂಚಿದಪಿ ದುರ್ಲಭಂ || 2.30.36 ||

ದೇವಗಂಧರ್ವಗೋಲೋಕಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಂಸ್ತಥಾಪರಾನ್ |
ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಮಾತಾಪಿತೃಪರಾಯಣಾಃ || 2.30.37 ||

ಸ ಮಾ ಪಿತಾ ಯಥಾ ಶಾಸ್ತಿ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪಥೇ ಸ್ಥಿತಃ |
ತಥಾ ವರ್ತಿತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸ ಹಿ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ || 2.30.38 ||

ಮಮ ಸನ್ನಾ ಮತಿಃ ಸೀತೇ ನೇತುಂ ತ್ವಾಂ ದಂಡಕಾವನಂ |
ವಸಿಷ್ಠಾಮೀತಿ ಸಾ ತ್ವಂ ಮಾಮನುಯಾತುಂ ಸುನಿಶ್ಚಿತಾ || 2.30.39 ||

ಸಾ ಹಿ ದಿಷ್ಟಾನವದ್ಯಾಂಗಿ ವನಾಯ ಮದಿರೇಕ್ಷಣೇ |
ಅನುಗಚ್ಛಸ್ವ ಮಾಂ ಭೀರು ಸಹಧರ್ಮಚರೀ ಭವ || 2.30.40 ||

ಸರ್ವಥಾ ಸದೃಶಂ ಸೀತೇ ಮಮ ಸ್ವಸ್ಯ ಕುಲಸ್ಯ ಚ |
ವ್ಯವಸಾಯಮನುಕ್ರಾಂತಾ ಕಾಂತೇ ತ್ವಮತಿಶೋಭನಂ || 2.30.41 ||

ಆರಭಸ್ವ ಶುಭಶ್ರೋಣಿ ವನವಾಸಕ್ಷಮಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ |
ನೇದಾನೀಂ ತ್ವದೃತೇ ಸೀತೇ ಸ್ವಗೋಽಪಿ ಮಮ ರೋಚತೇ || 2.30.42 ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ರತ್ನಾನಿ ಭಿಕ್ಷುಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಭೋಜನಂ |
ದೇಹಿ ಚಾಶಂಸಮಾನೇಭ್ಯಃ ಸಂತೃಪ್ತರಸ್ವ ಚ ಮಾ ಚಿರಂ || 2.30.43 ||

ಭೂಷಣಾನಿ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ವರವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯಾನಿ ಚ |
ರಮಣೀಯಾಶ್ಚ ಯೇ ಕೇಚಿತ್ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಾಶ್ಚಾಪ್ಯುಪಸ್ಕರಾಃ || 2.30.44 ||

ಶಯನೀಯಾನಿ ಯಾನಾನಿ ಮಮ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಯಾನಿ ಚ |
ದೇಹಿ ಸ್ವಭೃತ್ಯವರ್ಗಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮನಂತರಂ || 2.30.45 ||

ಅನುಕೂಲಂ ತು ಸಾ ಭರ್ತುರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಗಮನಮಾತ್ಮನಃ |
ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರಮುದಿತಾ ದೇವೀ ದಾತುಮೇವ ಪ್ರಚಕ್ರಮೇ || 2.30.46 ||

ತತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ಪ್ರತಿಪೂರ್ಣಮಾನಸಾ
ಯಶಸ್ವಿನೀ ಭರ್ತುರವೇಕ್ಷ್ಯ ಭಾಷಿತಂ |
ಧನಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ಚ ದಾತುಮಂಗನಾ
ಪ್ರಚಕ್ರಮೇ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಮನಸ್ವಿನೀ || 2.30.47 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ತ್ರಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||